

УДК 351:378.035.6. (477)

Гаврилюк Алла Михайлівна,
кандидат наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри міжнародного
туризму, Київський національний
університет культури і мистецтв,
01601, м. Київ, вул. Коновальця, 36, тел.:
0675006692, e-mail: etnosvit24@ukr.net

Гаврилюк Алла Михайлівна,
кандидат наук по государственному
управлению, доцент, доцент кафедры
международного туризма, Киевский
национальный университет культуры и
искусств, 01601, г. Киев, ул. Коновальца,
36, тел.: 0675006692, e-mail: etnosvit24@
ukr.net

Alla Mykhailivna Havryliuk,
PhD in Public Administration, Associate
Professor, Associate Professor of the Dept.
of International Tourism, Kyiv National

University of Culture and Arts, 01601, Kyiv, Konovaltsa Str., 36, tel.: 0675006692, e-mail:
etnosvit24@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА ЯК ПРІОРИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. Висвітлено актуальність теми національно-патріотичного виховання як пріоритету державної молодіжної політики на сучасному етапі. Проаналізовано нормативно-правову базу за тематикою дослідження. Схарактеризовано сутність понять: “патріотизм”, його складників та структурних компонентів; “національна свідомість”, “національна самосвідомість”; “громадянська відповідальність”. Доведено, що систематичність і комплексність заходів національно-патріотичного спрямування у вищій школі впливає на формування української національної свідомості, національної ідентичності, громадянської активності студентства. Запропоновано втілювати державну молодіжну політику серед студентської молоді через застосування механізмів державного регулювання національно-патріотичного виховання. Серед них: правовий, організаційний, інформаційно-комунікаційний, маркетинговий, політичний, соціальний. Наголошено на важливості їх комплексного застосування у навчально-виховному процесі вищої школи як

ключових компонентів виховання студента як громадянина-патріота та підготовки компетентного фахівця-патріота.

Ключові слова: державна молодіжна політика, національно-патріотичне виховання, студентська молодь, вищий навчальний заклад, Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні на 2016-2020 рр., національна свідомість, національна самосвідомість, патріотизм, механізми державного регулювання.

НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ УКРАИНСКОГО СТУДЕНЧЕСТВА КАК ПРИОРИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ

Аннотация. Статья посвящена актуальной теме национально-патриотического воспитания как приоритета государственной молодежной политики на современном этапе. Проанализирована нормативно-правовая база по теме исследования. Охарактеризована сущность понятий: “патриотизм”, его составляющих и структурных компонентов; “национальное сознание”, “национальное самосознание”; “гражданская ответственность”. Доказано, что систематичность и комплексность мероприятий национально-патриотического воспитания в высшей школе влияет на формирование украинского национального сознания, национальной идентичности, гражданской активности студенчества. Предложено воплощать государственную молодежную политику среди студенческой молодежи через применение механизмов государственного регулирования национально-патриотического воспитания. Среди них: правовой, организационный, информационно-коммуникационный, маркетинговый, политический, социальный.

Ключевые слова: государственная молодежная политика, национально-патриотическое воспитание, студенческая молодежь, высшее учебное заведение, Стратегия национально-патриотического воспитания детей и молодежи в Украине на 2016–2020 гг., национальное сознание, национальное самосознание, патриотизм, механизмы государственного регулирования.

NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF UKRAINIAN STUDENTS AS A PUBLIC POLICY PRIORITY

Abstract. The article is devoted to the actual theme of the national-patriotic education as a priority of public youth policy today. The analysis of the legal legislation on the subject of the study is provided. The essence of the concepts of “patriotism”, including ingredients and structural components; “national consciousness”, “national identity”; “civic responsibility” is distinguished. It is proved that systematic and integrated events of national and patriotic direction in high school operate the formation of Ukrainian national consciousness and national identity, civic activity of students. The embodiment of public youth policy among students through the applying of mechanisms of state regulation of national-patriotic education is proposed. There are included: legal, organizational, informational and communicational, marketing, political and social mechanisms.

The importance of their mutual appliance in the educational process in higher school as important components of learning of student as citizen-patriot and competent specialist-patriot is emphasized.

Keywords: public youth policy, national-patriotic education, college students, higher education institution, Strategy of the national-patriotic education of children and youth in Ukraine in 2016–2020, national consciousness, national self-consciousness, patriotism, mechanisms of government regulation.

Національна справа — це справа всього народу і справа кожного громадянина!

Іван Дзюба

Патріотизм — політичний щит нації!

І. Жданов

Постановка проблеми. Буремні події українського сьогодення докорінно змінили ставлення громадян України до державних і національних символів, самотніх етнонаціональних традицій, духовних цінностей, історичної минушини, культурної спадщини та в цілому причетність до державотворчих процесів. Потужним рушієм змін, стратегічним інтелектуально-творчим та активно-діяльним ресурсом цих перетворень стала українська молодь.

Усвідомлення державою генеруючого впливу вітчизняної молодіжної спільноти на доленосні події сучасності засвідчує про пошук інструментів діалогу, партнерства та активної взаємодії державно-владних структур, інститутів громадянського суспільства з українською молодіжною громадою.

Серед пріоритетних та найзатребуваніших ідеологем молодіжної політики держави нині є національно-патріотичне виховання

(далі — НПВ), яке вперше за роки незалежності України постало на порядок денний як індикатор побудови цілісної виховної стратегії та фактор національної безпеки.

З огляду на це, до щорічної Державної доповіді Президентові України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні в 2015 р. було винесено це питання. Нині маємо засадничу нормативно-правову базу [9, 11–15], яка формується і потребує дієвого науково-практичного інструментарію застосування з боку різноманітних соціальних інститутів. Відповідно, на усіх рівнях (державному, суспільному та особистісному) зростає роль НПВ.

Однак кількість та системність залучення громадян України віком від 14 до 34 років, які вважаються молоддю відповідно до чинного законодавства, до державотворчих процесів сьогодення строкато неоднозначна і має свою регіональну специфіку, істотні відмінності в світоглядних орієнтирах, системах цінностей і потребує

дієвих індивідуально-особистісних адаптаційних засобів проникнення в молодіжне середовище.

Досі не виокремлено єдиного стратегічного підходу до системної та систематичної діяльності вищих навчальних закладів як провідних установ в реалізації засад НПВ. Українське студентство, у переважній більшості у віці від 17 до 24 років, зазвичай, самостійно обирає свій, так би мовити, патріотичний, громадянський, національний життєвий поступ, що відбувається за межами освітньої установи. Тому важливим у цьому контексті є партнерська співпраця державних та громадських соціальних інститутів з ВНЗ з урахуванням фахової підготовки студентства до майбутньої професійної діяльності й залученні їх до громадських ініціатив, активного суспільного життя. Слабкою ланкою в діяльності ВНЗ залишається відсутність системних концептуальних бачень та підходів до НПВ студентської молоді та впливу держави на ці процеси.

Тому на сучасному етапі українського державотворення важливим і нагальним є формування, утвердження та реалізація національної самосвідомості та суспільної відповідальності молоді у фаховому студентському середовищі. Ці та інші аспекти державної молодіжної політики потребують детального наукового вивчення та практичного застосування, підтверджуючи актуальність представленого дослідження і затребуваність в науково-практичному дискурсі сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін “національно-

патріотичне виховання” почав широко використовуватись в діяльності вітчизняних соціальних інституцій починаючи з кінця 2014 р. Це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, сім’ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молоді високої національно-патріотичної самосвідомості, готовності до виконання громадянських і конституційних обов’язків [14; 10, с. 117].

Цьому сприяло напрацювання певної правової бази. Серед пріоритетних — Укази Президента України від 12.06.2015 р. № 334 “Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді” та від 13.10.2015 р. № 580/2015 “Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки”, які визначають основні складові НПВ (громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, духовно-моральне виховання) та сфери їх застосування, серед яких: освіта, наука, культура та мистецтво; профорієнтація на військові спеціальності; історія, вшанування пам’ятних дат та історичних постатей; краєзнавство; туризм; охорона довкілля; фізкультура, спорт, популяризація здорового способу життя; цивільна оборона; оборона України [15].

Базові документи визначають Міністерство молоді та спорту України (далі — Мінмолодьспорту України) центральним органом виконавчої влади, на яке покладено функції формування державної політики з

НПВ дітей та молоді, а відповідні обласні, районні структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій відповідальними за її формування на локальних управлінських рівнях.

З 2015 р. в складі Мінмолодьспорту України функціонує відділ з національно-патріотичного виховання. Водночас, в складі Комітету Верховної Ради України з питань молодіжної політики, спорту та туризму запрацював підкомітет з питань національно-патріотичного виховання. На рівні Кабінету Міністрів України утворена Міжвідомча комісія з питань національно-патріотичного виховання.

Як бачимо, основний акцент держави в 2015 р. був спрямований на побудову організаційних структур, їх кадрового забезпечення, що може виокремлюватись як організаційний та правовий механізми державного регулювання НПВ дітей та молоді.

Звісно, якщо брати до уваги заклади освітньої сфери I-III рівнів акредитації, то вони виконують стратегічні завдання НПВ відповідно до вищеперерахованих нормативно-правових актів. Такі установи вже фактично визначились з напрямками діяльності, мають розроблені плани заходів та відповідне кадрове забезпечення, здатне впроваджує засади НПВ відповідно до регіональної специфіки дитячої та молодіжної аудиторії.

Проблемним полем і донині залишаються освітні установи вищої школи. На думку академіка І. Д. Бега перед ВНЗ стоїть дилема: або "штампувати" функціонерів, або розвивати особистість. Саме від вибору місії навчального закладу залежить спрямованість реформи вищої освіти [1].

Важко віднайти нормативно-правову базу, яка б на локальних рівнях визначала напрями виховної діяльності ВНЗ як системну роботу зі студентством у розрізі НПВ. Однак, соціальні мережі і сайти ВНЗ фіксують фрагментарну науково-практичну активність та ініціативність окремих студентських спільнот та викладачів щодо використання елементів НПВ.

Варто зазначити, що активний науковий інтерес до формування системних заходів НПВ як складових молодіжної політики держави представлено у працях О. Г. Діденка [3, 4]; адаптації стратегічних документів НПВ до виховного процесу в педагогічних ВНЗ присвячені дослідження Н.М.Коляди[7];науково-практичний аспект НПВ студентства в закладах освіти інженерно-технічного профілю висвітлює: С.Б. Буравченкова, Н. М. Левицька, Н. В. Науменко [2] та ін.

Важливим теоретичним підґрунтям для інструментальної адаптації НПВ в закладах освіти різних рівнів відіграють методично-інструктивні матеріали, які розробляються науковцями Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, серед яких І. Д. Бех, Ж. В. Петрочко, В. І. Кириченко, К. І. Чорна, інші вчені.

Затребуваними серед українських освітян стали тренінгові технології втілення ідей НПВ, які пройшли успішну апробацію в містах: Києві, Святогірську (Донецька обл.), Херсоні, Чорнобоях (Черкаська обл.) і спрямовані на підготовку кадрового потенціалу нового покоління вихователів.

Авторським колективом на чолі з І. Д. Бехом, В. І. Кириченко та Ж. В. Петрочко розроблено унікальні посібники для тренінгових занять з дітьми та молоддю шкільного віку — “З Україною в серці” [5] та для представників структурних підрозділів з питань молоді та спорту місцевих державних адміністрацій — “Окрилені Україною” [10]. Кожен з посібників може бути адаптований для роботи зі студентською аудиторією профільних ВНЗ. Водночас, залишається відкритим питання: “Чи мають ВНЗ таких викладачів-виховників, які здатні систематично, творчо, системно втілювати в навчально-виховний процес ідеологію НПВ молоді?” “Чи є НПВ складовою наукової, практичної та виховної діяльності ВНЗ?” Саме цю тематику вважаємо перспективним напрямом науково-прикладних досліджень серед вітчизняних науковців.

Відтак, **мета статті** полягає у виокремленні пріоритетів державної політики НПВ студентської молоді. Серед завдань: аналіз нормативно-правової бази за тематикою дослідження; характеристика понять: “патріотизм”, його складників та структурних компонентів; “національна свідомість”, “національна самосвідомість”; “громадянська відповідальність”; вироблення пропозицій щодо створення та використання системи механізмів державного регулювання НПВ студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. У контексті нашого дослідження важливо зацентрувати увагу на тлумаченні ключових теоретичних понять. В основі НПВ лежить особливий ді-

яльнісний компонент, пов’язаний з почуттям патріотизму. Нині в науковій літературі існує значний масив його трактувань. Першими, хто намагався по-своєму пояснити поняття “патріотизму” — були стародавні філософи, які вважали патріотами своїх земляків, співвітчизників, а патріотизм пояснювали як повагу до старших, родини, традицій (за Конфуцієм) або як любов до держави, яка має бути більшою, ніж до батькаматері (за Платоном), чи то особисте прагнення боротися за справедливість (за Сократом) та ін.

Вищезгадані та інші пояснення дефініції “патріотизм” чітко виділяють психолого-емоційну основу його суті. З погляду сьогодення найбільш переконливим у контексті НПВ, на нашу думку, є тлумачення патріотизму за І. Д. Бехом. Вчений вбачає в ньому “особливе, тобто безумовне і високосмислове почуття — цінність, яке характеризує ставлення особистості до народу, Батьківщини, держави та до самого себе. Важливим є безумовний та високосмисловий аспекти цього почуття. Безумовність означає, що почуття патріотизму не може ґрунтуватися на зовнішньому підкріпленні у формі певних заохочень чи осудів. Воно повинно саме в собі мати спонукальну потенцію до відповідного діяння, бути самозначущим. Щодо високосмислового аспекту, то це означає, що почуття патріотизму пов’язується не з нижчими, буттєвими потребами часто меркантильної спрямованості, а з вершинними орієнтирами особистості”.

Базовими складниками почуття патріотизму доцільно вважати:

1) любов до Батьківщини, народу, держави; 2) діяльнісну відданість Батьківщині; 3) суспільно значущу цілеспрямованість; 4) моральну стійкість; готовність до самопожертви; 6) почуття власної гідності [4, с. 25].

Варто звернути увагу на характеристику структури патріотизму, яку розлого падає О. Г. Коркішко через:

1) відношення особистості до себе, яке виявляється такими рисами, як: національна свідомість, честь, гідність, доброта, щирість, терплячість тощо;

2) усвідомлення особистістю відчуття бути частиною українського народу (людей/громади) незалежно від етнічної належності з притаманною українцеві толерантністю, національним тактом, відповідальністю, тобто національною самоідентифікацією;

3) ставлення особистості до Батьківщини, яке виявляється: демонстрацією почуттів (любові, віри, надії), а також громадянською відповідальністю, вірністю національним цінностям; готовністю стати на захист країни; бажанням працювати на її розвиток; зусиллями підняти міжнародний авторитет держави; гордістю за її успіхи; вболіванням за невдачі; виконанням конституційних норм; суспільною активністю та ініціативністю;

4) повагу до національних цінностей: володіння українською мовою; бажання й потребу в накопиченні, збереженні та передачі національних родинних символів, традицій, звичаїв, обрядів; дбайливе ставлення до національних багатств, природної, історико-культурної, етнографічної спадщини; сприяння розвитку ду-

ховного життя українського народу; шанобливе ставлення до національних і державних символів; почуття дбайливого господаря своєї землі тощо [8, 110–112].

Статистично молодь в Україні на початок 2016 р. складала майже третину (42635100) населення країни або 11829350 осіб [9; 18]. Від її поглядів, світоглядних орієнтирів, ціннісних переконань, життєвих пріоритетів, участі в державотворчих процесах значною мірою залежить подальший курс розвитку держави. Переконливою і актуальною в наш час є теза Олени Теліги про те, що саме молодь здатна стати батьками майбутнього своєї нації.

За результатами соціологічного дослідження “Молодь України-2015”, проведеного з Ініціативи Мінмолодьспорту України та за підтримки ООН (далі – СД “Молодь України – 2015”) 81 % респондентів пишаються, що вони українці, а патріотизм, на їх думку, — це: свідомість, гордість за причетність до своєї нації (63 %); любов до рідного дому, місця, в якому проживаєш (52 %); повага до української історії, традицій (46 %); прагнення працювати на користь своєї країни (37 %) [16].

Серед вітчизняних класиків педагогічної науки до проблем патріотизму зверталися Г. Г. Ващенко, І. І. Огієнко, С. Ф. Русова, Г. С. Сковорода, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський, інші вчені. В своїх творчих доробках вони вбачали процес виховання патріотичних почуттів в національній системі виховання та навчання.

Астрополоючи їх погляди на сою-

чатку 2000-х років кількість молодих людей, які пишаються українським громадянством збільшилась більш ніж на 20 %, а сумарна кількість тих молодих людей, які не пишаються, зменшилась до 8 % у 2015 р. [16]. Для молодого покоління питання гордості за країну є природнім: молодь не відокремлює себе від Батьківщини, вона є її частиною, бо вони “народжені вільними”, як говориться у рекламному зверненні до 25-річчя Незалежності України.

За результатами СД “Молодь України-2015” для 43 % молодих людей у віці 14–19 років найголовнішим пріоритетом є здобуття освіти (включно із самоосвітою). Тому це “золотий час” для утвердження, реалізації вагомих ціннісних життєвих орієнтирів та активної громадянської позиції й можливість “стати батьками майбутнього своєї нації”. Тож якою має бути національна свідомість/самосвідомість української молоді?

Під національною свідомістю варто розуміти сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, в яких виявляються особливості національної ідентичності. Вона виявляється через: сприйняття людиною оточуючого світу та ставлення до нього, до історії та культури своєї національно-етнічної спільноти; до представників інших національностей; патріотичні почуття та патріотична самосвідомість.

Ключовою складовою національної свідомості є національна самосвідомість. Науковці Ж. В. Петрочко

та В. І. Кириченко трактують її як ставлення молоді до самої себе, яке ґрунтується на ідентифікації особистості з народом України, незалежності від свого етнічного походження. Національна самосвідомість передбачає ставлення до свого народу, віру в його духовні сили і майбутнє, готовність до праці на користь країн [10, с. 118].

Національна самосвідомість є духовною основою державотворчих процесів в Україні: так вважає В. В. Карлова і зазначає, що держава має застосовувати найрізноманітніші механізми її формування [6].

Важливою складовою НПВ є формування української національно-патріотичної свідомості, яка відповідно до законопроекту “Про молодь” є сукупністю україноцентричних соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, у яких виявляються особливості життєдіяльності української нації, її натхнення до розбудови успішної й ефективної української суверенної держави, готовність громадян до відстоювання незалежності і територіальної цілісності України, національно-демократичних цінностей [14].

Під впливом національної свідомості/самосвідомості формується громадянська відповідальність перед родиною, державою, народом. Громадянська відповідальність студентської молоді проявляється через ціннісну, а не випадкову мотивацію навчання за бюджетні кошти за обраною спеціальністю з подальшим працевлаштуванням за фахом. Тому

державна молодіжна політика має на меті створювати умови для НПВ студентської молоді з урахуванням специфіки її фахової підготовки та загальнолюдських, загальнодержавних цінностей.

Державна політика як інструмент впливу державних інституцій на фахове галузеве освітнє середовище спрямовується (відповідно до сфер застосування НПВ) на вирішення конкретних завдань і потребує відповідного інструментарію їх розв'язання. До прикладу, майбутні фахівці-туризмознавці — випускники кафедр туризму — повинні володіти фаховою патріотичною компетентністю, пов'язаною з глибокими знаннями історико-культурних, етнографічних, природно-рекреаційних туристичних ресурсів України та здатністю їх популяризувати як в середині країни, так і за кордоном. Для майбутніх педагогів пріоритетом патріотичної педагогічної компетентності є володіння та застосування традицій народної української педагогіки із застосуванням сучасних інтерактивних форм і методів роботи і т. д.

Навчальні заклади окрім того, що є установами, де молоді особи проводять значну частину свого студентського життя, є також місцем, у якому значною мірою формуються ціннісні життєві орієнтири. Тому державна молодіжна політика з НПВ повинна стати системною діяльністю держави у відносинах з молоддю, що здійснюється з метою створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для інтелектуального, морального, фізичного роз-

витку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України.

На думку автора, державна молодіжна політика з НПВ, втілюючись у різних сферах застосування, відповідно до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 рр., здатна реалізуватися через систему механізмів державного регулювання. Серед них: правовий, організаційний, інформаційно-комунікаційний, маркетинговий, політичний, соціальний. Розглянемо їх.

У таблиці представлено інструментарій використання механізмів державного регулювання для втілення молодіжної політики НПВ студентської молоді в навчально-виховний процес ВНЗ України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Державна молодіжна політика з НПВ має стати системною діяльністю держави у відносинах з молоддю. Для цього на сучасному етапі українського державотворення є необхідні політико-правові, соціально-економічні морально-етичні, філософсько-релігійні передумови. Їх втілення через багатовекторну партнерську діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадськості, освітніх закладів вищої школи створює можливості для впровадження комплексної системи заходів НПВ студентської молоді.

Для її ефективного функціонування необхідно в системі вищої освіти України продовжити спадковість використання традицій НПВ молодого покоління українців. ВНЗ покликані стати такими соціаль-

Механізми державного регулювання НПВ в системі вищої освіти України*

1	2	3	4	5	6
Механізми державного регулювання	правовий	→	<ul style="list-style-type: none"> розробка, удосконалення, застосування нормативно-правової бази НПВ; розробка нормативно-правового механізму взаємодії всіх соціальних інститутів НВП; визначення місця, ролі, соціально-правового статусу, завдань та функцій ВНЗ як організаційної структури в єдиній загальнодержавній системі НПВ з урахуванням специфіки підготовки фахівців відповідної галузі 	→	Виховання громадянина-патріота, підготовка фахівця-патріота
	організаційний	→	<ul style="list-style-type: none"> визначення єдиного державного координаційного центру для забезпечення ефективного здійснення та реалізації процесів, заходів у НПВ із залученням представників відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, засобів масової інформації, ВНЗ; поглиблення та розширення взаємодії між Міністерством освіти і науки України та Міністерством молоді та спорту України, інших соціальних інститутів у реалізації державної молодіжної політики НПВ студентської молоді; організація та координація інформаційно-просвітницької роботи у сфері НПВ ВНЗ 	→	
	інформаційно-комунікаційний	→	<ul style="list-style-type: none"> впровадження інноваційних підходів та технологій, що сприяють формуванню високої національно-патріотичної свідомості; забезпечення проведення заходів національно-патріотичного спрямування, у тому числі приурочених державним святкам; сприяння розробленню та реалізації планів дій та програм із НПВ місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування разом із інститутами громадянського суспільства; сприяння проведенню та організації науково-методичних конференцій, семінарів, нарад, засідань методичних об'єднань, круглих столів, тренінгів, підготовці та виданні наукових праць, науково-методичних, навчальних посібників і рекомендацій із НПВ; поширення серед студентства інформації про досягнення співвітчизників-фахівців, що відповідає профілю ВНЗ та їх внесок у скарбницю світової цивілізації, зокрема у сферах освіти, науки, культури, мистецтва, спорту, туризму та ін.; організація та координація інформаційно-просвітницької роботи у сфері НПВ ВНЗ 	→	
	маркетинговий	→	<ul style="list-style-type: none"> популяризація переходу молоді у спілкуванні на українську мову як один із головних факторів національної безпеки і миру в Україні; включення проблематики НВП до дослідницьких програм та планів ВНЗ; створення банку даних студентських наукових робіт, інноваційних проектів залежно від профілю ВНЗ та фахової компетентності студентів за тематикою НПВ; долучення найактивніших студентів до проведення заходів національно-патріотичного спрямування регіональних, загальнодержавних, міжнародних рівнів; 	→	

* Розроблено автором на основі чинної нормативно-правової бази НПВ для адаптації в системі вищої освіти України.

1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> • підготовка та видання наукових праць, науково-методичних, навчальних посібників і рекомендаційних матеріалів для практичної роботи в сфері НПВ ВНЗ; • популяризація найкращого досвіду ВНЗ у сфері НПВ; • створення системи ефективного моніторингу діяльності ВНЗ у сфері НПВ; 		
		політичний	<ul style="list-style-type: none"> • підвищення ролі української мови як національної цінності; • формування та утвердження української громадянської ідентичності, патріотизму та національно-патріотичної свідомості студентської молоді шляхом впровадження системної освітньої-виховної роботи ВНЗ; • підвищення соціальної і громадянської активності молоді через їх участь у процесах державотворення та усвідомлення власної відповідальності за майбутнє України; • відродження та формування спільної історичної пам'яті, досягнення компліментарності поглядів на минуле різними соціальними, регіональними та етнічними групами студентської молоді; • участь ВНЗ у формуванні системи НПВ як структурних одиниць, які зміцнюють ідею української державності та консолідують суспільство 		
		соціальний	<ul style="list-style-type: none"> • участь науково-педагогічних працівників у підготовці виховників системи НПВ; • підвищення професійної компетентності професорсько-викладацького складу ВНЗ із залученням національно-патріотичної складової до тематики програм навчальних дисциплін; • вивчення сучасних виховних систем, технологій і методик у сфері НПВ, узагальнення та поширення найкращого досвіду у цій сфері; • участь молоді та науково-педагогічних працівників у волонтерській діяльності, роботі громадських організацій, молодіжних соціальних ініціатив; • за умов відповідності Стандартам вищої освіти у відповідній сфері впровадження навчальних дисциплін духовно-морального спрямування як основи формування особистості та підґрунтя для 		

ними інститутами, де плекатимуть, утверджуватимуть, розвиватимуть національні самобутні традиції зі збереження національної української культури, історії, мови, релігії й формуватимуть українську патріотичну свідомість, моральні цінності, впроваджуватимуть громадянську освіту студентства.

Кожен навчальний заклад повинен вбачати в такій діяльності багаторівневе, багатовекторне та системне формування фахової па-

тріотичної компетентності студентської молоді залежно від галузевої специфіки та стандартів вищої освіти. Результативним аргументом всієї виховної системи вищої освіти в Україні має стати затребуваність на інтелектуальний ресурс молодого покоління українців та створення належних умов для його реалізації.

Тому державна молодіжна політика повинна демонструвати активне застосування правового, організаційного, інформаційно-комунікаційного,

маркетингового, політичного, соціального механізмів державного регулювання національно-патріотичного виховання українського студентства і проникати в усі сфери суспільного, громадського, особистого життя молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн. — Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех. — К.: Либідь, 2003. — 280 с.
2. *Гуманітарне* та патріотичне виховання студентської молоді в умовах глобалізації та євроінтеграції : матер. Всеукраїн. наук. конф., 19 листоп. 2015 р. — Національний університет харчових технологій. — К., 2015. — 207 с.
3. Діденко О. Реалізація державної політики національно-патріотичного виховання молоді на регіональному рівні / О. Діденко // “Ефективність державного управління”: зб. наук. пр. — 2014. — Вип. 38. — С. 374–379.
4. Діденко О. Г. Формування і реалізація державної політики національно-патріотичного виховання молоді в умовах соціокультурних трансформацій в Україні. — Дисертація канд. наук з держ. упр.: 25.00.02, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2014. — 200 с.
5. *З Україною* в серці (тренінг з патріотичного виховання дітей та молоді): посіб. / І. Д. Бех, В. І. Кириченко, Ж. В. Петрочко. — К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015. — 186 с.
6. Карлова В. В. Національна самосвідомість як духовна основа державотворчих процесів в Україні: управлінський аспект : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / Карлова Валентина Володимирівна; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2013. — 36 с.
7. Коляда Н. М. Національно-патріотичне виховання студентської молоді в умовах вищого навчального закладу / Н. М. Коляда // Українські педагоги про національно-патріотичне виховання : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.]; [ред. кол.: Л. Д. Березівська (голова редкол.), С. М. Зозуля, Т. В. Філімонова; літ. ред. Л. В. Редько—Шпак; рецензенти О. В. Сухомлинська, Н. М. Коляда]. — К.: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2016. — С. 15–16.
8. Коркішко О. Г. Виховання патріотизму молодших школярів у позаурочній виховній роботі Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / О. Г. Коркішко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2004. — 20 с.
9. *Національно-патріотичне* виховання — державний пріоритет національної безпеки. Щорічна Доповідь Президенту України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2014 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики; [редкол.: І. О. Жданов, гол. ред. колег., І. І. Беляєва, С. В. Митрофанський та ін.]. — К., 2015. — 200 с.
10. *Окрилені* Україною (тренінг з національно-патріотичного виховання молоді): посіб. / Ж. В. Петрочко, В. І. Кириченко. — Х.: Видавець Панов А. М., 2016. — 134 с.
11. *Про затвердження* Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і

- молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України від 16 черв. 2015 р. № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>
12. *Про затвердження* плану заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді на 2016 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1400 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248748857>
  13. *Про заходи* щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді : Указ Президента України від 12 червн. 2015 р. № 334 [Електронний ресурс].
  14. *Про молодь*: проект Закону України від 10 груд. 2015 р. № 3621. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2SL00A.html
  15. *Про Стратегію* національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки: Указ Президента України від 13 жовт. 2015 р. № 580/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580/2015#n16>
  16. *Соціологічне дослідження* “Молодь України-2015” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dsmsu.gov.ua/media/2015/12/09/5/Molod_Ukraine_block.pdf
  17. *Ціннісні орієнтації* сучасної української молоді. Щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2015 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики; [редкол.: І. О. Жданов, гол. ред. колег., О. Й. Ярема, І. І. Беляєва та ін.]. – К., 2016. – 200 с.
  18. *Чисельність* населення України станом на 1 жовтня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ds/kn/kn_u/kn0916_u.html